

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-158>

УДК 005.7:657:631.11

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

FEATURES OF ACCOUNTING AND ANALYTICAL SUPPORT FOR MANAGEMENT OF THE ECONOMIC POTENTIAL OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Сьомочкіна Тетяна Ігорівна

доктор філософії з обліку та оподаткування,
доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування,
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9973-8958>

Гришук Ганна Валеріївна

доктор філософії з обліку та оподаткування,
доцент кафедри обліку та аудиту,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9532-7265>

Somochkina Tetiana

State University «Kyiv Aviation Institute»

Hryshchuk Hanna

State Tax University

Стаття присвячена дослідженню особливостей обліково-аналітичного забезпечення управління економічним потенціалом сільськогосподарських підприємств в умовах зростання вимог до інформаційної підтримки управлінських рішень. Розкрито теоретичні підходи до трактування категорії «обліково-аналітичне забезпечення», систематизовано класифікаційні ознаки обліково-аналітичної інформації та визначено її роль у формуванні виробничо-технологічної, фінансово-економічної, біолого-екологічної та кадрово-соціальної компонент економічного потенціалу. Проаналізовано суб'єктів формування та використання обліково-аналітичної інформації, а також механізм прийняття управлінських рішень на її основі. Обґрунтовано функції та підфункції обліково-аналітичного забезпечення, охарактеризовано нормативно-правове поле його формування та оцінено інформативність ключових джерел обліково-аналітичної інформації. Результати дослідження дозволяють уточнити зміст, структуру та роль обліково-аналітичного забезпечення в управлінні економічним потенціалом аграрних підприємств та окреслюють напрями його подальшого вдосконалення.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, економічний потенціал, сільськогосподарське підприємство, облікова інформація, аналітична інформація, управлінське рішення, інформаційна система, галузеві особливості.

The article focuses on a comprehensive study of accounting and analytical support for managing the economic potential of agricultural enterprises under conditions of transformational changes in the agrarian sector and growing requirements for the quality, timeliness, and relevance of information support for managerial decision-making. The relevance of the research is driven by the need to improve the efficiency of resource potential utilization in an unstable market environment, intensified competition, digitalization of accounting processes, and the implementation of sustainable development principles. The paper systematizes scientific approaches of domestic and foreign researchers to the interpretation of the concept of "accounting and analytical support" and defines its key characteristics, structural elements, and functional role in the management system of an enterprise's economic potential. A classification of accounting and analytical information is proposed according to sources of formation, management levels, areas of use, and the degree of influence on managerial decisions, which substantiates its role in shaping production and technological, financial and economic, biological and environmental, as well as human and social components of agricultural enterprises' economic potential. The article analyzes the subjects involved

in the formation and use of accounting and analytical information and reveals their functions and interrelations in managerial decision-making. Particular attention is paid to the transformation of accounting data into analytical information that ensures the validity of strategic, tactical, and operational decisions. The functions of accounting and analytical support, including informational, control, analytical, forecasting, and regulatory, are substantiated. The regulatory framework and the analytical value of key information sources are also characterized. The results clarify the content, structure, and role of accounting and analytical support in managing the economic potential of agricultural enterprises and identify directions for its further improvement in the context of current challenges in the agrarian economy.

Keywords: accounting and analytical support, economic potential, agricultural enterprise, information system, management decision-making.

Постановка проблеми. Сучасні умови функціонування аграрних підприємств характеризуються динамічністю ринкового середовища, зростанням ролі інформаційних технологій та ускладненням управлінських процесів. Ефективність прийняття рішень у сфері виробництва, фінансів, біолого-екологічних та кадрових аспектів підприємства значною мірою залежить від якості обліково-аналітичного забезпечення. Проте, незважаючи на вагомий науковий доробок, питання оптимізації обліково-аналітичного забезпечення управління економічним потенціалом аграрних підприємств потребують подальшого опрацювання з урахуванням галузевих особливостей і сучасних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У процесі аналізу теоретичних підходів до трактування обліково-аналітичного забезпечення встановлено, що в науковій літературі для характеристики цього явища застосовуються різні поняття. Зокрема, поняття «обліково-аналітична система», яке використовують О. Д. Гудзинський, Г. Г. Кірейцев, В. К. Савчук і Т. М. Пахомова, визначається як інтегрована система прийомів обліково-аналітичного забезпечення менеджменту з виконанням внутрішньосистемних та загальносистемних функцій [8, с. 90].

Термін «обліково-інформаційне забезпечення», на думку Р. Ф. Бруханського та П. Й. Атамаса, відображає раціональну модель формування комплексної інформації про діяльність підприємства та його перспективи у взаємодії внутрішніх і зовнішніх інформаційних сфер [3, с. 32–33], що підкреслює його значення для аналізу економічного потенціалу підприємства.

У межах категорії «обліково-аналітичне забезпечення» Ф. Ф. Бутинець наголошує на доцільності розмежування понять «обліково-аналітичне» та «забезпечення», трактуючи останнє як сукупність засобів підтримки функціонування системи, а перше – як характерис-

тики інформації, що забезпечує реалізацію місії підприємства [5, с. 57–58].

У наукових джерелах зустрічаються й інші підходи до визначення сутності цього поняття. Так, Т. М. Безродна підкреслює процесуальність підготовки та забезпечення якості обліково-аналітичної інформації [4, с. 35], тоді як Р. П. Юзва розглядає обліково-аналітичне забезпечення як комплекс процесів перетворення первинної інформації в узагальнену з опорою на нормативно-правове, методичне та технічне забезпечення [15, с. 5].

Натомість О. В. Пархоменко акцентує увагу на поєднанні інформації, методів її обробки та діяльності фахівців з удосконалення інформаційного забезпечення [13, с. 8].

У контексті аграрного виробництва В. О. Волощук розглядає обліково-аналітичне забезпечення як єдність підсистем обліку, аудиту та аналізу, що формують і передають якісну інформацію для прийняття управлінських рішень [8, с. 330].

Згідно з поглядами Т. Г. Камінської, ключовим завданням даного процесу є створення системних інформаційних масивів, що слугують базою для стратегічного планування, моніторингу та прийняття управлінських рішень [10, с. 3]. Аналіз актуальних розробок у цій сфері дає підстави розглядати обліково-аналітичне забезпечення як цілісну систему інтеграції даних. Такий механізм спрямований на підтримання поточної життєздатності організації та розширення її економічних можливостей у перспективі.

Методологія роботи з економічною інформацією адаптується під вимоги різних груп користувачів та структуру управління підприємством. Провідне місце в цьому процесі посідають служби обліку й аналізу, оскільки вони є єдиним джерелом отримання документально обґрунтованих відомостей. Завдяки їхній роботі керівництво отримує вичерпну інформацію про функціонування всієї організації в необхідних аналітичних розрізах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад обліково-аналітичного забезпечення управління економічним потенціалом сільськогосподарських підприємств, визначення його структури, функцій, класифікаційних ознак та особливостей формування в умовах аграрної специфіки.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- систематизувати підходи до трактування поняття «обліково-аналітичне забезпечення»;
- визначити складові та класифікаційні ознаки обліково-аналітичної інформації;
- охарактеризувати суб'єктів та механізм формування управлінських рішень;
- проаналізувати вплив галузевих особливостей сільського господарства на систему обліково-аналітичного забезпечення;
- визначити функції та роль обліково-аналітичного забезпечення в управлінні економічним потенціалом підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У статті обґрунтовано, що обліково-аналітичне забезпечення є ключовою складовою інформаційної системи підприємства, яка охоплює засоби збору, обробки, аналізу та передачі економічної інформації. На основі аналізу наукових підходів виділено трактування «обліково-аналітичної системи», «обліково-інформаційного забезпечення» та безпосередньо «обліково-аналітичного забезпечення», що дозволило сформувати узагальнене авторське бачення цієї категорії.

Розкрито класифікацію обліково-аналітичної інформації за середовищем формування, видами обліку, рівнем впливу, видами користувачів і складовими економічного потенціалу. Окрему увагу приділено класифікації інформації відповідно до виробничо-технологічної, фінансово-економічної, біолого-екологічної та кадрово-соціальної компонент економічного потенціалу.

Охарактеризовано суб'єктів обліково-аналітичного забезпечення, їх функції та взаємодію з інформаційними потоками. Представлено етапи формування управлінського рішення на основі обліково-аналітичних даних та концептуальну модель функціонування системи обліково-аналітичного забезпечення в діяльності аграрного підприємства.

Особливу увагу приділено впливу галузевих чинників: географічної розосередженості виробництва, сезонності, багатокомпонентності продукції, роботи з біологічними

активами, залежності від природних умов. Наведено матрицю впливу цих чинників на облікове та аналітичне забезпечення.

На сьогодні класифікація облікової та аналітичної інформації є достатньо дослідженою. Проте в нашому дослідженні розглядається класифікація такої інформації з метою забезпечення обліково-аналітичного належного управління економічним потенціалом підприємства.

Важливою потребою бізнесу сьогодення є розвиток інформаційних технологій як у виробничих, так і адміністративних процесах на підприємствах. Підвищення ролі інформаційних технологій та інформаційного забезпечення покликано забезпечувати оптимальну адаптацію до динамічних змін середовища господарювання. Визначальною складовою цього процесу є всебічне удосконалення обліково-аналітичного забезпечення підприємств.

Обліково-аналітичне забезпечення управління економічним потенціалом підприємств слід розглядати як багатовимірну наукову категорію, що має суттєве значення для дослідження процесів становлення, функціонування та розвитку суб'єктів господарювання в Україні. У зв'язку з цим, поряд із уже здійсненим теоретичним аналізом понять «економічний потенціал» і «економічна потужність», доцільно дослідити сутність і специфіку поняття «обліково-аналітичне забезпечення», а також визначити його взаємозв'язок з іншими елементами системи управління.

Під обліково-аналітичним забезпеченням доцільно розуміти складову інформаційного забезпечення підприємства, яка являє собою впорядковану систему формування, обробки та подання облікової й аналітичної інформації, необхідної внутрішнім і зовнішнім користувачам для прийняття зважених управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності, стійкості та безпеки розвитку підприємства. Водночас у наукових дослідженнях ця система з подібним складом і функціональним призначенням інтерпретується різними авторами з певними термінологічними та концептуальними відмінностями.

Це зумовлює потребу в систематизації підходів до класифікації обліково-аналітичної інформації, яка забезпечує інформаційну підтримку всіх складових управління економічним потенціалом підприємства.

З огляду на це, для дослідження обліково-аналітичної інформації в контексті управ-

ління економічним потенціалом пропонується застосовувати спеціальну класифікаційну ознаку – компонент економічного потенціалу підприємства. Відповідно до цього підходу доцільно побудувати систему класифікації

обліково-аналітичної інформації за вказаною ознакою (табл. 1).

У рамках конкретного підприємства внутрішні користувачі мають перевагу над зовнішніми через більшу кількість можливос-

Таблиця 1

**Класифікація обліково-аналітичної інформації
відповідно до компоненти економічного потенціалу підприємства**

Класифікаційна ознака	Компонента ЕП	Підкомпонента ЕП	Основні джерела інформації
За компонентою економічного потенціалу (ЕП) підприємства	Виробничо-технологічна	Технічний	Стандарти, нормативи, патенти, облікові реєстри рахунків 7 і 9 класу, звітність, технологічні карти
		Виробничий	Оперативний облік, первинні документи, облікові реєстри рахунків 2 і 3 класу, звітність
		Інноваційний	Аналітичні довідки виробничої діяльності, контрольні процедури, зовнішня інформація, звітність
	Кадрово-соціальна	Освітньо-кваліфікаційний	Форми та реєстри кадрового обліку, особовий листок
		Соціальний	Облікові реєстри рахунків 3 і 6 класу, звітність
		Фонду оплати праці	Первинний облік з. п., облікові реєстри рахунків 3 і 6 класу, звітність
	Фінансово-економічна	Фінансовий	Облікові реєстри рахунків 4 і 7 класу, звітність
		Обліковий	Сукупна база даних обліку підприємства
		Інформаційний	Програмне забезпечення, мережа Інтернет, вхідна інформація, професійні журнали
		Управлінський	Внутрішні управлінські звіти, аналітичні записки
	Біолого-екологічна	Природно-кліматичний	Вхідна інформація, стандарти, нормативи, технологічні карти, паспорт підприємства, звітність
		Біологічний	Вхідна інформація, стандарти, нормативи, облікові реєстри рахунків 1 і 2 класу, звітність
		Екологічний	Вхідна інформація, стандарти, нормативи, технологічні карти, облікові реєстри рахунків 1 і 2 класу, звітність
	Неідентифікована	Майбутні, унікальні, приховані: інновації і управлінські рішення.	Вхідна інформація, стандарти, нормативи, інсайди конкурентів

Джерело: сформовано авторами на основі [9, с. 56]

тей доступу до обліково-аналітичної інформації, а також потужніші зв'язки з обліковцями та аналітиками підприємства. Також існує і законодавче обмеження для зовнішніх користувачів, оскільки вони отримують інформацію виключно в форматі, затвердженому нормативними актами держави. Тобто, вони не в змозі поглиблювати та деталізувати чи вибирати показники, що надаються з боку підприємства [13, с. 26].

Отже, різні типи суб'єктів обліково-аналітичного забезпечення по-різному взаємодіють з предметом обліково-аналітичного забезпечення – інформацією, формуючи стабільні інформаційні зв'язки, що обслуговують і посилюють діяльність підприємства.

У разі формування ефективних інформаційних зав'язків на підприємстві утворюється оптимальний механізм обліково-аналітичного

забезпечення всіх сфер діяльності та управління підприємства, зокрема формування внутрішніх політик щодо виробництва, кадрів, умов діяльності, прийняття рішень підприємства тощо.

Розглянемо етапи формування управлінського рішення на основі механізму обліково-аналітичного забезпечення підприємства (рис. 1). Комплекс прийняття рішень складається з п'яти основних етапів, які, в свою чергу, поділяються в залежності від типу забезпечення.

Як і будь-який інший елемент управління економічним потенціалом та економічною потужністю підприємства обліково-аналітичне забезпечення цих складових зазнає певних змін внаслідок галузевих особливостей господарства.

Аграрні підприємства мають таку характерну особливість, як сезонний характер

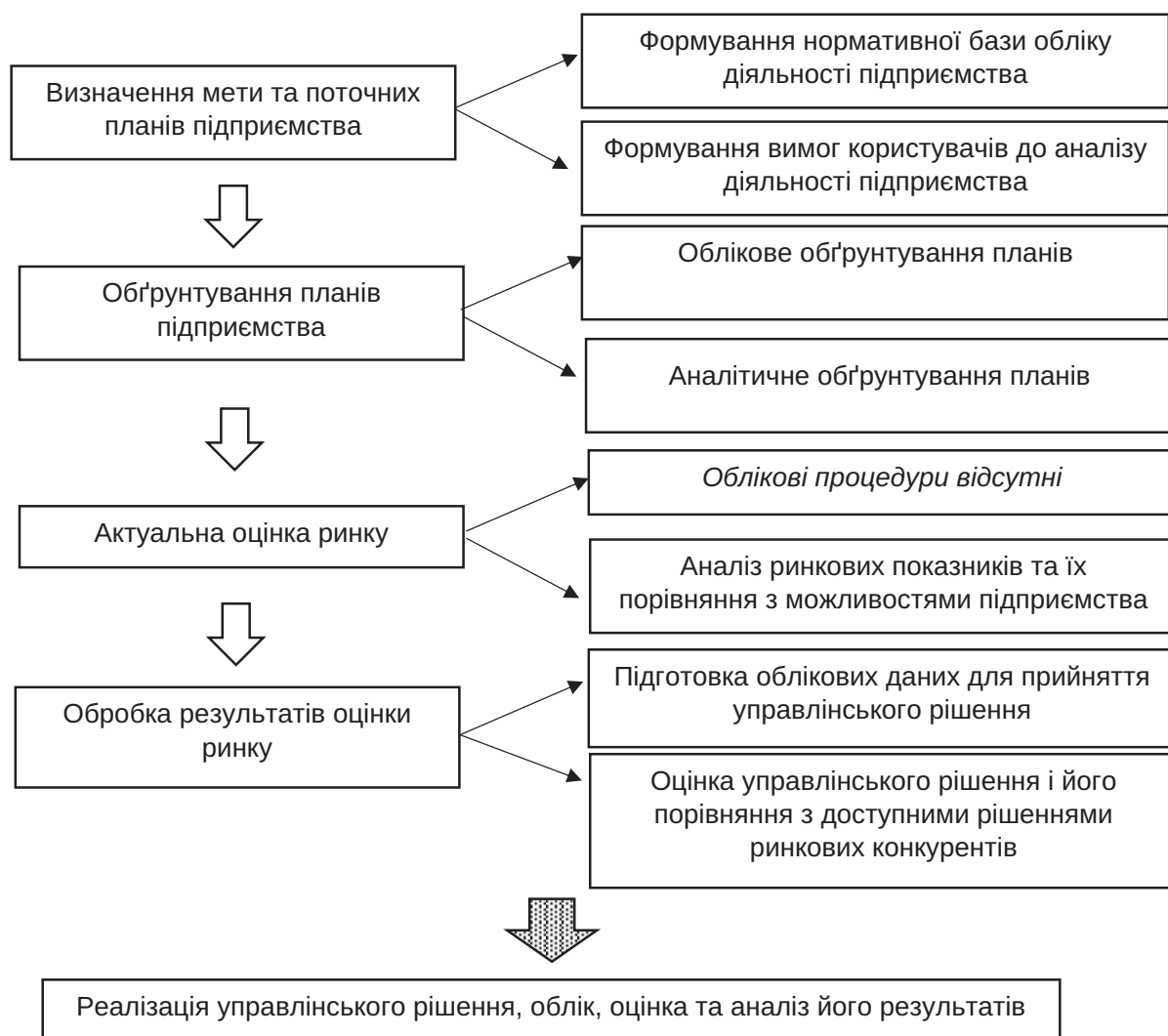

Рис. 1. Етапи формування управлінського рішення на основі механізму обліково-аналітичного забезпечення підприємства
Джерело: сформовано авторами на основі [9, с. 58]

виробництва, зокрема у вирощуванні сільськогосподарських культур та виробництві молока. Такий поділ утворює нерівномірний розподіл витрат та несистематичне отримання доходів, а також постійні зміни у кількості працівників і, відповідно, у розмірі фонду оплати їхньої праці та нарахувань на такий фонд. Усі ці особливості додають більше операцій та більше ділянок для перевірки формування витрат чи фінансових результатів.

Характерним для сільськогосподарського виробництва є формування собівартості виробленої продукції та ціни її реалізації вже після фактичного збору врожаю, що спричиняє складності у складанні середньострокових та довгострокових планів, тобто негативно впливає на точність розрахунку та оцінки економічного потенціалу підприємства майбутніх періодів.

Із збиранням врожаю на великих та віддалених полях пов'язана наступна особли-

вість – наявність оперативного обліку при збиранні, первинній оцінці врожаю, контроль під час та після транспортування продукції у місця її постійного зберігання чи реалізації.

Тобто, облікове забезпечення на полі та контрольні операції на елеваторах також збільшують навантаження на обліково-аналітичний апарат сільськогосподарського підприємства (табл. 2).

Підсумовуючи проведену систематизацію галузевих особливостей підприємств сільськогосподарського виробництва, було визначено чинники впливу цих особливостей на процес обліково-аналітичного забезпечення та обґрунтовано напрямки посилення організації обліково-аналітичного забезпечення управління економічним потенціалом сільськогосподарського підприємства.

Базуючись на різних концептуальних підходах до визначення та осмислення обліково-аналітичного забезпечення економічного

Таблиця 2

Вплив галузевих особливостей на складові обліково-аналітичного забезпечення управління компонентами економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств

Галузева особливість	Облікове забезпечення	Аналітичне забезпечення
Географічне розміщення виробничих потужностей	Ускладнений оперативний збір первинних даних	Складність виконання аналізу ефективності віддалених ділянок
Високий ступінь диференціації кінцевого продукту	Насичений процес бюджетування, обліку витрат та формування собівартості одиниці продукції	Неоптимальний аналіз структури виробництва, рентабельність окремого виду продукції
Залежність від природного середовища	Ускладняється планування обліку витрат на утримання біологічних активів та обрахунок маржинального доходу підприємства в кінці виробничого циклу.	Ускладнення визначення рівня економічного потенціалу та точки оптимальної економічної потужності в конкретний період часу.
Сезонний характер виробництва	Нерівномірний розподіл витрат та несистематичне отримання доходів	Більше операцій та більше ділянок для аналізу формування витрат чи фінансових результатів
Формування собівартості виробленої продукції та їх ціни реалізації постфактум	Складності у складанні середньострокових та довгострокових планів	Понижена точність розрахунку та оцінки економічного потенціалу підприємства майбутніх періодів
Оперативний облік при збиранні та первинній оцінці врожаю та контроль під час та після транспортування продукції у місця її постійного зберігання чи реалізації	Облікове забезпечення на полі збільшують навантаження на працівників, що не спеціалізуються на обліку	Контрольно-аналітичні операції на елеваторах підвищують навантаження працівників обліково-аналітичний апарат сільськогосподарського підприємства

Джерело: сформовано авторами на основі [9, с. 50]

потенціалу сільськогосподарського підприємства, визначимо властивості досліджуваної системи [9, с. 50].

Обліково-аналітичне забезпечення управління економічним потенціалом є частиною системи загального інформаційного забезпечення всього підприємства.

Слід зауважити, що обліково-аналітичне забезпечення доцільно розглядати як інформаційну систему другого рівня, оскільки результат її функціонування має характеристики інформаційного продукту, який надається внутрішнім користувачам. На користь такого підходу свідчить і те, що форма та зміст результатів обліково-аналітичної діяльності не є сталими, а змінюються відповідно до потреб управлінського персоналу та запитів зовнішніх зацікавлених сторін, тобто залежать від попиту на відповідну облікову й аналітичну інформацію.

Так, обліково-аналітичне забезпечення є частиною єдиного інформаційного середовища, в якому функціонує підприємство,

що складається з облікового забезпечення, аналітичного забезпечення та спеціального інформаційного забезпечення.

Обліково-аналітичне забезпечення в якості складової інформаційного забезпечення управління підприємством, допомагає вирішувати управлінські задачі, надаючи відповідальним особам комплекс інформації щодо перебігу господарських процесів та результати контактів із учасниками та партнерами з зовнішнього середовища [13, с. 64].

З метою наочного відображення наведених тверджень на рисунку 2 подано концептуальну модель ролі обліково-аналітичного забезпечення в системі управління підприємством.

Концептуальна модель покликана відобразити значення обліково-аналітичного забезпечення в системі управління діяльністю підприємства, а також показати механізм трансформації економічної інформації та зміну її форм у межах підприємства.

Сутність розробленої концептуальної моделі (рис. 2) полягає у візуалізації функці-

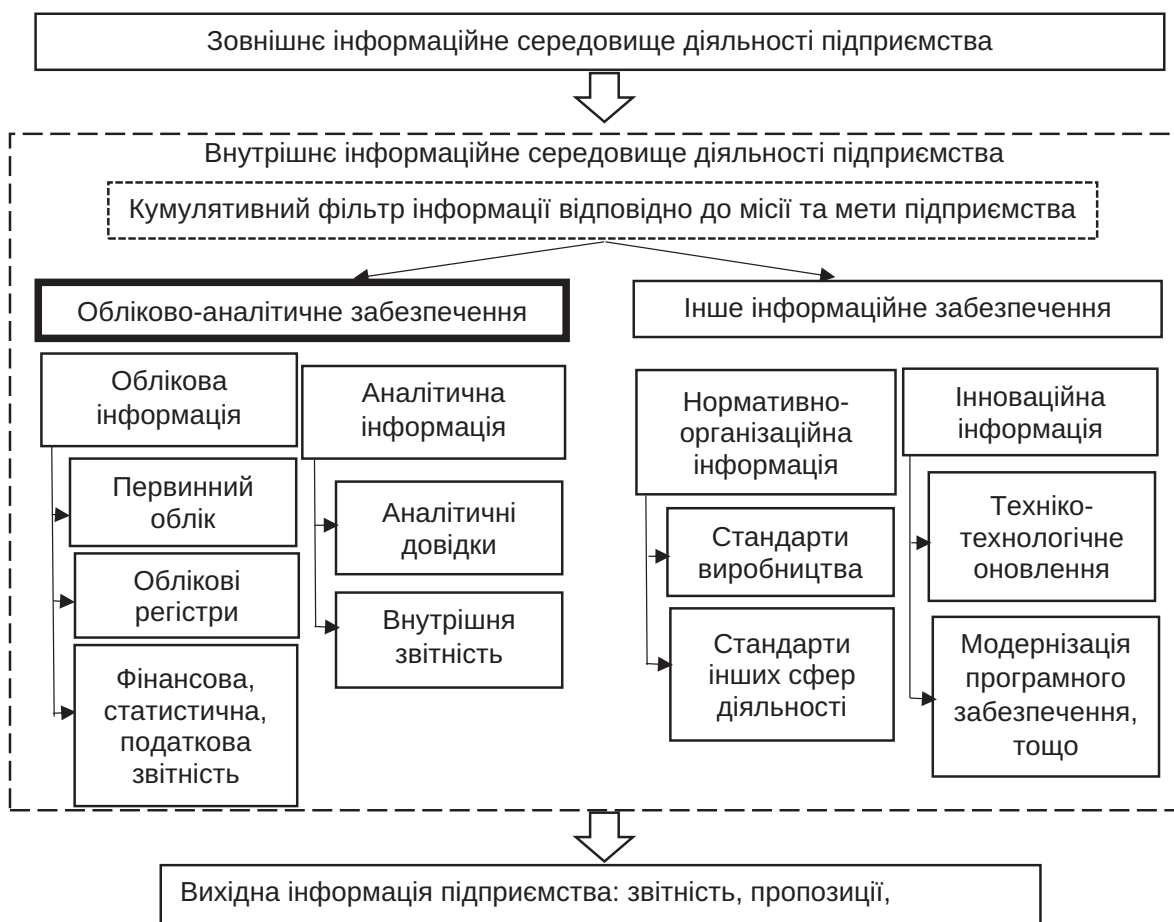

Рис. 2. Концептуальна модель формування обліково-аналітичного забезпечення в системі управління підприємством

Джерело: сформовано авторами на основі [9, с. 50]

ональної ролі обліково-аналітичного забезпечення у загальному контурі менеджменту підприємства. Модель деталізує механізми трансформації та структурних змін економічної інформації під час її циркуляції всередині суб'єкта господарювання.

Зовнішні інформаційні ресурси, що надходять до організації, піддаються верифікації через систему кумулятивних фільтрів. Останні поєднують у собі як формалізовані критерії, так і суб'єктивні управлінські орієнтири, що узгоджуються зі стратегічною місією компанії. Пройшовши етап селекції, дані інтегруються у внутрішнє середовище та диференціюються за цільовими напрямками: обліково-аналітичним, нормативним, інноваційним тощо.

Завершальним етапом є інтегрована обробка масивів даних, необхідних для оптимізації виробничо-збутової діяльності, що дозволяє формувати вихідні інформаційні продукти у вигляді аналітичної звітності, стратегічних пропозицій та публічної бізнес-документації.

Ефективність реалізації стратегії управління економічним потенціалом суб'єкта господарювання обумовлюється не лише кількісними параметрами ресурсів обліково-аналітичного забезпечення, а й якісними характеристиками його організації. Системний підхід вимагає впровадження впорядкованої структури обліково-аналітичного забезпечення, яка б забезпечувала цілісність управлінських процедур. З огляду на це, нами

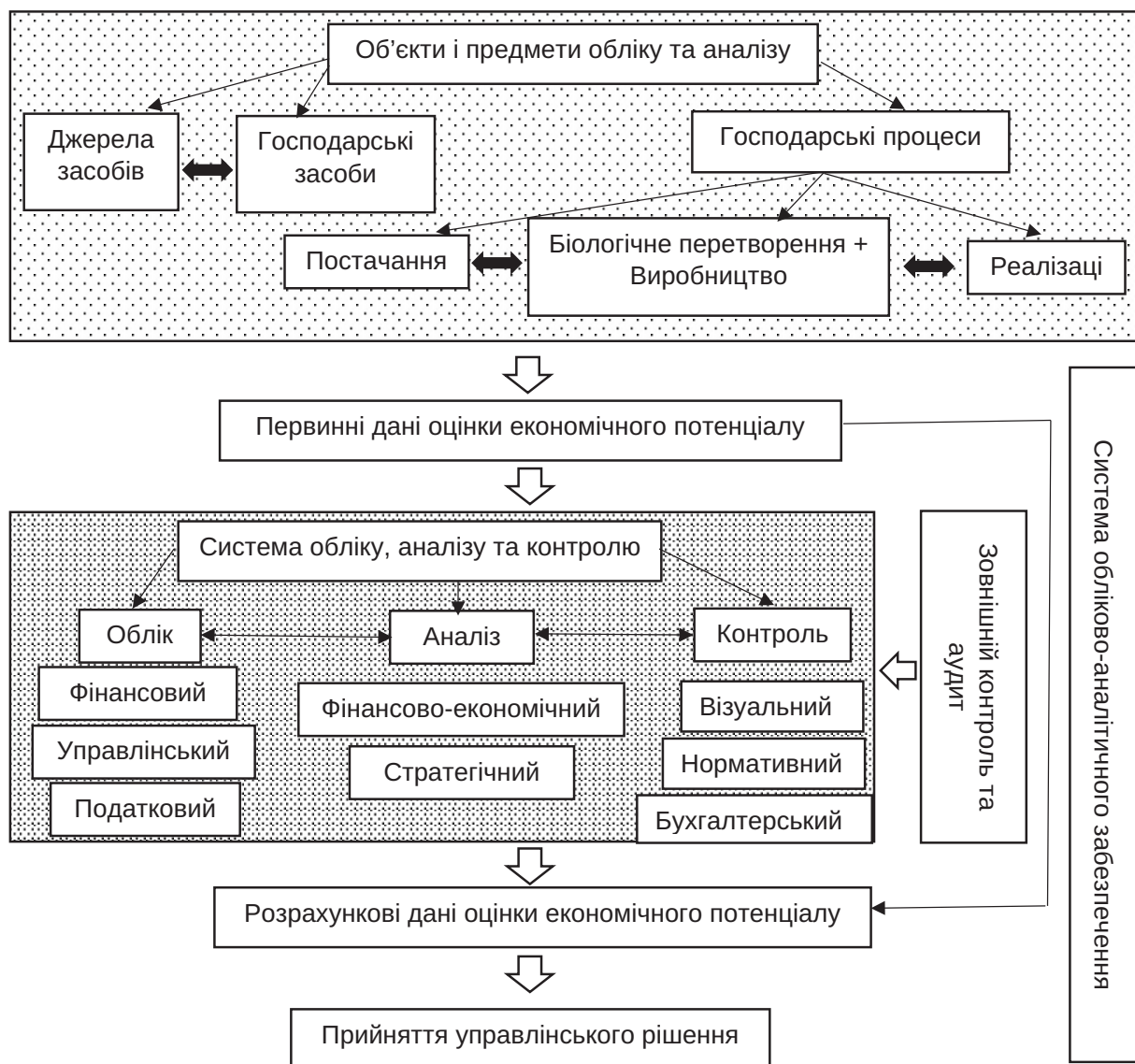

Рис. 3. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічним потенціалом підприємства з врахуванням об'єктів і предметів обліку та аналізу

Джерело: сформовано авторами на основі [9, с. 66]

запропоновано авторське бачення оптимального механізму функціонування даної системи, де особливу увагу приділено оптимальному процесу функціонування обліково-аналітичного забезпечення управління економічним потенціалом у зв'язку з об'єктами і предметами обліку та аналізу (рис. 3).

Важлива роль обліково-аналітичного забезпечення управління економічним потенціалом підприємства забезпечується за рахунок функцій, що виконує таке забезпечення.

У вітчизняному науковому дискурсі панівним є підхід О. В. Пархоменка, який розглядає обліково-аналітичне забезпечення як синтез інформаційних масивів, аналітичних інструментів та професійної діяльності фахівців [13, с. 8]. Таке бачення дозволяє виокремити три базові функції обліково-аналітичного забезпечення, що є релевантними і для управління економічним потенціалом підприємства:

- Інформаційна: комплексний супровід потреб підприємства (від моніторингу природно-кліматичних умов та стану біоактивів до податкового планування).

- Облікова: суцільна реєстрація господарських операцій для подальшої валідної оцінки ресурсних можливостей суб'єкта.

- Аналітична: трансформація первинних даних у систему показників потенціалу через інструментарій економічного аналізу [13, с. 9].

Попри фундаментальність зазначених функцій, специфіка управління економічним потенціалом вимагає виокремлення функцій другого порядку. Якщо інформаційна та облікова складові здебільшого автоматизовані [10, с. 79-80], то аналітична функція потребує деталізації через підфункції. Саме їх поглиблене вивчення дозволяє оптимізувати функціональний апарат обліково-аналітичного забезпечення у контексті стратегічного розвитку підприємства.

Суттєвим чинником впливу, що формує актуальну систему обліково-аналітичного забезпечення підприємства і країни в цілому є нормативне регулювання середовища, де функціонує підприємство.

Фундаментальним детермінантом розвитку системи обліково-аналітичного забезпечення на мікро- та макрорівнях виступає чинне нормативно-правове поле. Релевантна імплементація законодавчих норм, що передбачає баланс між реалізацією прав та виконанням зобов'язань суб'єкта господарювання, є пріоритетним завданням для облікових і аналітичних підрозділів. Рівень гармонізації

внутрішніх бізнес-процесів із ринковими реаліями та правовими вимогами прямо корелює з показниками економічного потенціалу підприємства.

Оптимізація цього процесу вбачається у модернізації державної політики щодо регламентації звітності: удосконаленні методології її підготовки та підвищенні якісних характеристик інформативності. Такі кроки дозволять мінімізувати часові витрати бухгалтерських служб і підвищити загальну ефективність управління.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що обліково-аналітичне забезпечення є ключовою інформаційною основою процесу управління економічним потенціалом підприємства, оскільки поєднує облікові та аналітичні процедури в єдину систему формування, обробки й використання інформації для прийняття управлінських рішень. В умовах трансформації економіки та цифровізації бізнес-процесів зростає значення якісної, своєчасної та релевантної інформації для забезпечення сталого розвитку підприємств.

Обґрунтовано, що економічний потенціал підприємства доцільно розглядати як багатокomпонентну систему, що охоплює ресурсний, фінансовий, виробничий, кадровий, інноваційний та інформаційний складники. Це зумовлює необхідність структурованого підходу до класифікації обліково-аналітичної інформації відповідно до компонентів економічного потенціалу, що дозволяє підвищити ефективність управлінських рішень та адаптацію підприємства до змін зовнішнього середовища.

Доведено, що врахування галузевих особливостей аграрних підприємств у процесі формування обліково-аналітичного забезпечення сприяє більш повному відображенню результатів господарської діяльності та реального стану економічного потенціалу. Зокрема, сезонність виробництва, біологічні активи та специфіка витрат потребують застосування адаптованих методів обліку й аналізу.

Визначено, що впровадження сучасних інформаційних систем та цифрових інструментів в обліково-аналітичні процеси забезпечує підвищення оперативності, прозорості та достовірності інформації, що позитивно впливає на якість управління економічним потенціалом підприємства. Інтеграція облікових і аналітичних функцій у єдиному інформаційному середовищі сприяє посиленню аналітичної складової управління.

Перспективами подальших наукових досліджень є розроблення методичних підходів до оцінювання ефективності обліково-аналітич-

ного забезпечення управління економічним потенціалом підприємств з урахуванням рівня цифровізації та вимог сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Abbas K. Management accounting and artificial intelligence: a comprehensive literature review and recommendations for future research. *The British Accounting Review*. 2025. Article 101551. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.bar.2024.101551>.
2. Безродна Т. М. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством: визначення сутності поняття. *Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*. 2008. № 10 (129). Ч. 2. С. 35–38.
3. Бруханський Р. Ф. Модернізація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств. *Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект*. Дніпропетровськ : Герда, 2013. С. 21–34. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/59db61ef-0c41-4d8d-8357-0916d2f68ba0> (дата звернення: 12.12.2025).
4. Bracci E., Papi L., Bigoni M. Accounting innovations and digital transformation in the public and private sectors: a systematic literature review. *Journal of Accounting & Organizational Change*. 2023. Vol. 19, no. 2. Pp. 213–240. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAOC-07-2021-0090>.
5. Бутинець Ф. Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник. 3-тє вид., доп. і перероб. Житомир : Рута, 2002. 592 с.
6. Будько О. В. Класифікація обліково-аналітичної інформації з метою інформаційного забезпечення управління сталим розвитком підприємства. *Інноваційна економіка*. 2015. № 1 (56). С. 207–212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_1_40 (дата звернення: 18.12.2025).
7. Гоголь Т. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія. Чернівці : Лозовий В. М., 2014. 384 с. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/Hohol-Oblik-analit-upr-na-MP-MON-1.pdf> (дата звернення: 15.12.2025).
8. Гудзинський О. Д., Кірейцев Г. Г., Пахомова Т. М. Теоретичні аспекти формування обліково-аналітичного механізму менеджменту. *Облік і фінанси АПК*. 2008. № 3. С. 89–93. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/teoretichni-aspekti-formuvannya-oblikovo-analitichnogo-mehanizmu-menedzhmentu.html> (дата звернення: 16.12.2025).
9. Дзюба Т. І. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічним потенціалом сільськогосподарських підприємств: дис. ... д-ра філос. за спец. 071. Київ : Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2021. 305 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u145/dis_dzyuba.pdf (дата звернення: 17.12.2025).
10. Hossain M., Ahmad K., Uddin S. The role of management accounting systems in supporting sustainability decision-making: evidence from emerging economies. *Accounting Forum*. 2022. Vol. 46, no. 4. P. 379–398. DOI: <https://doi.org/10.1080/01559982.2021.1981504>.
11. Maulina B. F., Nazaruddin I. System information accounting in business performance: a systematic literature review. *Journal of Accounting and Investment*. 2025. Vol. 26, no. 2. P. 481–499. DOI: <https://doi.org/10.18196/jai.v26i2.21950>.
12. Мельник Т. М. Формування інформаційних ресурсів управлінського обліку для контролювання фінансових результатів підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 8 (23). С. 63–68. URL: <http://molodyivchenyi.ua/files/journal/2015/8/16.pdf> (дата звернення: 17.12.2025).
13. Пархоменко О. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення процесу прийняття рішень в системі науково-технічної інформації: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.02.02. Київ, 2006. 24 с.
14. Suhairi Y., Arfianti R., Rahmawati L. Digital accounting information systems and managerial decision-making effectiveness: empirical evidence from Southeast Asia. *Asia Pacific Management Review*. 2021. Vol. 26, no. 3. P. 150–160. DOI: <https://doi.org/10.37899/journallabisecoman.v5i3.1161>.
15. Юзва Р. П. Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю підприємств спиртової промисловості: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Тернопіль: ТНЕУ, 2011. 20 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/1523> (дата звернення: 18.12.2025).
16. Zohry A. F. The role of system competence and information quality in enhancing business performance via accounting information systems. *Journal of Risk and Financial Management*. 2024. Vol. 17, no. 11. Article 515. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm17110515>.

REFERENCES:

1. Abbas K. (2025) Management accounting and artificial intelligence: a comprehensive literature review and recommendations for future research. *The British Accounting Review*, Article 101551. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.bar.2024.101551>
2. Bezrodna T. M. (2008) Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia pidpriemstvom: vyznachennia sutnosti poniattia [Accounting and analytical support of enterprise management: defining the essence of the concept]. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni V. Dalia*, vol. 2, no. 10(129), pp. 35–38.
3. Brukhanskyi R. F. (2013) Modernizatsiia oblikovo-informatsiinoho zabezpechennia stratehichnoho menedzhmentu silskohospodarskykh pidpriemstv [Modernization of accounting and information support for strategic management of agricultural enterprises]. *Suchasnyi bukhholderskyi oblik, analiz i audyt: haluzevyi aspekt* [Modern accounting, analysis and audit: sectoral aspect]. Dnipropetrovsk: Herda, pp. 21–34. (in Ukrainian) Available at: <https://dspace.wunu.edu.ua/items/59db61ef-0c41-4d8d-8357-0916d2f68ba0> (accessed 12 December 2025).
4. Bracci E., Papi L., Bigoni M. (2023) Accounting innovations and digital transformation in the public and private sectors: a systematic literature review. *Journal of Accounting & Organizational Change*, vol. 19, no. 2, pp. 213–240. DOI: <https://doi.org/10.1108/JAOC-07-2021-0090>
5. Butynets F. F. (2002) Orhanizatsiia bukhholderskoho obliku [Organization of accounting]. Zhytomyr: Ruta, 592 p. (in Ukrainian)
6. Budko O. V. (2015) Klasyfikatsiia oblikovo-analitychnoi informatsii z metoiu informatsiinoho zabezpechennia upravlinnia stalym rozvytkom pidpriemstva [Classification of accounting and analytical information for sustainable enterprise management]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 1(56), pp. 207–212. (in Ukrainian) Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2015_1_40 (accessed 18 December 2025).
7. Hohol T. A. (2014) Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia pidpriemstv maloho biznesu: monohrafiia [Accounting and analytical support for small business management: monograph]. Chernihiv: Lozovyi V. M., 384 p. (in Ukrainian) Available at: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/Hohol-Oblik-analit-upr-na-MP-MON-1.pdf> (accessed 15 December 2025).
8. Hudzynskyi O. D., Kireitsev H. H., Pakhomova T. M. (2008) Teoretychni aspekty formuvannia oblikovo-analitychnoho mekhanizmu menedzhmentu [Theoretical aspects of forming the accounting and analytical mechanism of management]. *Oblik i finansy APK*, no. 3, pp. 89–93. (in Ukrainian) Available at: <https://magazine.faaf.org.ua/teoretichni-aspekti-formuvannya-oblikovo-analitychnogo-mekhanizmu-menedzhmentu.html> (accessed 16 December 2025).
9. Dziuba T. I. (2021) Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia ekonomichnym potentsialom silskohospodarskykh pidpriemstv [Accounting and analytical support for managing the economic potential of agricultural enterprises] (PhD Thesis). Kyiv: National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, 305 p. (in Ukrainian) Available at: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u145/dis_dzyuba.pdf (accessed 17 December 2025).
10. Hossain M., Ahmad K., Uddin S. (2022) The role of management accounting systems in supporting sustainability decision-making: evidence from emerging economies. *Accounting Forum*, vol. 46, no. 4, pp. 379–398. DOI: <https://doi.org/10.1080/01559982.2021.1981504>
11. Maulina B. F., Nazaruddin I. (2025) System information accounting in business performance: a systematic literature review. *Journal of Accounting and Investment*, vol. 26, no. 2, pp. 481–499. DOI: <https://doi.org/10.18196/jai.v26i2.21950>
12. Melnyk T. M. (2015) Formuvannia informatsiinykh resursiv upravlinskoho obliku dlia kontroliuvannia finansovykh rezultativ pidpriemstva [Formation of management accounting information resources for controlling enterprise financial results]. *Molodyi vchenyi*, no. 8(23), pp. 63–68. (in Ukrainian) Available at: <http://molodyivchenyi.ua/files/journal/2015/8/16.pdf> (accessed 17 December 2025).
13. Parkhomenko O. V. (2006) Informatsiino-analitychne zabezpechennia protsesu pryiniattia rishen v systemi naukovo-tekhnichnoi informatsii [Information and analytical support for decision-making in the system of scientific and technical information] (Author's abstract of PhD thesis, specialty 08.02.02). Kyiv, 24 p. (in Ukrainian)
14. Suhairi Y., Arfianti R., Rahmawati L. (2021) Digital accounting information systems and managerial decision-making effectiveness: empirical evidence from Southeast Asia. *Asia Pacific Management Review*, vol. 26, no. 3, pp. 150–160. DOI: <https://doi.org/10.37899/journalabisecoman.v5i3.1161>
15. Yuzva R. P. (2011) Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia diialnistiu pidpriemstv spyrtovoi promyslovosti [Accounting and analytical support for managing activities of enterprises in the alcohol industry] (Author's abstract of PhD thesis, specialty 08.00.09). Ternopil: Ternopil National Economic University, 20 p. (in Ukrainian) Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/1523> (accessed 18 December 2025).
16. Zohry A. F. (2024) The role of system competence and information quality in enhancing business performance via accounting information systems. *Journal of Risk and Financial Management*, vol. 17, no. 11, Article 515. DOI: <https://doi.org/10.3390/jrfm17110515>

Дата надходження статті: 05.11.2025

Дата прийняття статті: 14.11.2025

Дата публікації статті: 24.11.2025